

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 23.1.2008
KOM(2008) 11 lõplik

**KOMISJONI TEATIS
NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE**

**ESIMESE HINNANGU KOHTA ENERGIA LÕPPTARBIMISE TÕHUSUST JA
ENERGIATEENUSEID KÄSITLEVA DIREKTIIVIGA 2006/32/EÜ ETTENÄHTUD
RIIKLIKELE ENERGIATÕHUSUSE TEGEVUSKAVADELE**

ÜHINE EDASIMINEK ENERGIATÕHUSUSE VALLAS

SISUKORD

1.	ENERGIATÕHUSUS JA ENERGIATEENUSTE DIREKTIIV ELi INTEGREERITUD KLIIMA- JA ENERGIAPOLIITIKA RAAMES.....	3
2.	ENERGIATEENUSTE DIREKTIIV – SENINE RAKENDAMINE.....	4
3.	RIIKLIKUD ENERGIATÕHUSUSE TEGEVUSKAVAD – ESIMENE HINNANG5	
4.	ÜHINE EDASIMINEK – TEGEVUSKAVA.....	11
5.	JÄRELDUSED	12
1.	LISA: Calculation of CO ₂ benefits from the achievement of the saving targets set by Energy Services Directive	13
2.	LISA: New Commission initiatives	14

**KOMISJONI TEATIS
NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE**

**ESIMESE HINNANGU KOHTA ENERGIA LÕPPTARBIMISE TÕHUSUST JA
ENERGIATEENUSEID KÄSITLEVA DIREKTIIVIGA 2006/32/EÜ ETTENÄHTUD
RIIKLIKELE ENERGIATÕHUSUSE TEGEVUSKAVADELE**

ÜHINE EDASIMINEK ENERGIATÕHUSUSE VALLAS

**1. ENERGIATÕHUSUS JA ENERGIATEENUSTE DIREKTIIV ELI
INTEGREERITUD KLIIMA- JA ENERGIAPOLIITIKA RAAMES**

2007. aasta märtsi järeldustes¹ nimetas Euroopa Ülemkogu energiatõhusust kliimamuutuse ja energia laiaulatusliku strateegia oluliseks osaks ning rõhutas vajadust saavutada 2020. aastaks eesmärk vähendada ELi energiatarbimist 20 %². Euroopa Ülemkogu lisas, et selle eesmärgi saavutamiseks tuleb ära kasutada riiklikke energiatõhususe tegevuskavasid³. Sama rõhutas juba 2005. aastal ka Euroopa Parlament⁴.

Energia säästmine ja energiatõhususe parandamine on järjest olulisema tähtsusega seoses jätkusuutlikkuse ja energiavarustuskindluse saavutamise ning püüetega vähendada kasvuhoonegaasiheiteid. Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad kirjeldavad liikmesriikide pühendumist praktikas. Olulise tähtsusega on see, et tegevuskavade abil on võimalik igal tasandil vahetada parimaid tavasid energiatõhususe küsimustega tegelejate vahel ning saavutada kooskõla vastuvõetud strateegiate ja meetmete vahel.

Juba saavutatud energiatõhususe paranemine on aidanud vähendada ELi majanduse energiatarbimise intensiivsust⁵. Kuid sellest hoolimata energia kogutarbimine Euroopas jätkuvalt suureneb ning seetõttu suurenevad ka CO₂ heited ja sõltuvus fossiilkütuste importidest.

Käesoleva aruandega täidab komisjon energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid käsitlevas direktiivis⁶ sätestatud kohustust hinnata riiklikke energiatõhususe tegevuskavasid ja avaldada sellekohane aruanne. Praeguse seisuga ei saa see aruanne olla täielik, sest kõik liikmesriigid ei ole oma riiklikke energiatõhususe tegevuskavasid esitanud⁷ ning üksnes vähesed esitati piisava hindamise võimaldamiseks õigeaegselt. Põhjalikum aruanne kõigi riiklike energiatõhususe tegevuskavade kohta koostatakse seega siis, kui need komisjonile esitatakse.

¹ Nõukogu dokument 7224/07 REV1.

² 20 % vähendamine võrreldes 2020. aasta prognoosiga; vt energiatõhususe tegevuskava, KOM(2006) 545.

³ Direktiiv 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid, artikkel 14.

⁴ Vidal-Quadrase raport, INI 2005/2010.

⁵ Energiatarbimise intensiivsus on kogu primaarenergia tarbimine SKT ühiku kohta.

⁶ Direktiivi 2006/32/EÜ artikli 14 lõige 5.

⁷ Rikkumismenetlused on algatatud kümne liikmesriigi suhtes, 2007. aasta detsember.

Käesoleva aruandega, mis põhineb 1. detsembriks 2007 esitatud 17 riiklikul energiatõhususe tegevuskaval,⁸ annab komisjon esimese hinnangu liikmesriikide vastuvõetud strateegiatele, keskendudes meetmetele, mis võivad olla heade tavade näited; seejuures pööratakse erilist tähelepanu avaliku sektori eeskujule ja sellise teabe jagamisele, mida liikmesriigid pidid direktiivi kohaselt oma esimeses riiklikus energiatõhususe tegevuskavas kirjeldama. Kõnealuseid strateegiaid ja algatusi tuleb hoogustada. Omalt poolt edendab komisjon vastastikust toetust rakendamise vallas ning võtab kasutusele mitmed uued algatused, et tugevdada ELi energiatõhususe raamistikku erinevates lõpptarbimissektorites.

Energiatõhususe parandamise tõhusate strateegiate olulisust ELi integreeritud kliima- ja energiapoliitika jaoks ei ole võimalik üle hinnata. Energiatõhususe kulutõhusa parandamise tehnilist ja majanduslikku potentsiaali on põhjalikult uuritud ja laialdaselt tunnustatud, nagu ka takistusi,⁹ mis tuleb ületada. Nende takistuste ületamiseks väljatöötatud poliitika tõhusa rakendamisega võib energiatõhususe parandamine anda märkimisväärse panuse ELi eesmärkide saavutamisse. Kui näiteks oleks võimalik saavutada energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid käsitleva direktiivi eesmärk vähendada lõpptarbijate energiatarbimist, väheneksid CO₂ heited 2020. aastaks tavapärase stsenaariumiga võrreldes 393 miljonit tonni võrra (üksikasjalikum selgitus on esitatud 1. lisas). See moodustab ligikaudu 10 % ELi 1990. aasta heitest¹⁰. Energianõudluse märkimisväärsel alanemisel väheneks samas vajadus fossiilkütuste importimise järele, vastavalt väheneksid ka energiaimpordi kulud ja tarbijad maksaksid vähem.

Ilmneb, et vankumatult toetatakse seda, et tugev ja strateegiline rõhuasetus energiatõhususele oleks jätkuv. ELi 2020. aasta kohustused seoses kasvuhoonegaasiheidete, taastuvate energiaallikate ja energiatõhususega peaksid igal tasandil toetama poliitika stabiilsust ning innustama energiavarustuse ja -kasutuse erinevate sektorite investoreid, tarbijaid ja muid osalisi. Energiasiseturg peaks tulevastel aastatel võimaldama paremat juurdepääsu ja suurendama tarbijate valikuvõimalusi, õigupoolest looma uusi turge¹¹. Seoses ülemaailmse kaubanduse ja investeeringute laienemisega ning kliimamuutust käsitleva ülemaailmse kokkuleppe koostamisega arenevad energiatõhusate toodete ja teenuste maailmaturgude ning tehnoloogia alase koostöö raamistikud.

Edaspidi peaks rõhk olema strateegiate ja meetmete tõhusal rakendamisel, sealhulgas ka parimate tavade ja kooskõla arendamisel.

2. ENERGIATEENUSTE DIREKTIIV – SENINE RAKENDAMINE

Direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid 2016. aastal võtma vastu soovitusliku eesmärgi säästa lõpptarbimises energiat 9 %¹² ning kehtestama institutsioonilised ja õiguslikud raamistikud ja meetmed, mis on vajalikud energia tõhusa lõpptarbimise tõkete kõrvaldamiseks. Direktiivi eesmärk on olla katalüsaator uuendatud ja ambitsioonikamate energiatõhususe algatuste

⁸ http://ec.europa.eu/energy/demand/legislation/end_use_en.htm#efficiency.

⁹ Vt energiatõhususe tegevuskava mõju hindamine, näiteks SEK(2006) 1174.

¹⁰ Nagu 1. lisas on selgitatud, on see võimaliku mõju maksimaalne prognoos; see moodustab ligikaudu 10 % ELi 1990. aasta CO₂ heitest, kuid ei tähenda 1990. aasta taseme vähendamist 10 % võrra, sest esmalt tuleb ära hoida tavapärase stsenaariumi kohane CO₂ heite suurenemine.

¹¹ Vt 3. energiasiseturu pakett, 2007. aasta september (KOM(2007) 528; KOM(2007) 529; KOM(2007) 530; KOM(2007) 531; KOM(2007) 532).

¹² Heitkogustega kauplev sektor jääb direktiivi 2006/32/EÜ reguleerimisalast välja.

loomiseks Euroopa ühiskonna kõigil tasanditel – kohalikul, piirkondlikul, liikmesriigi ja ühenduse tasandil. Direktiiv peaks looma vajalikud tingimused energiateenuste turu loomiseks ja edenemiseks ning energiatõhususe tagamiseks lõpptarbijatele.

Iga liikmesriik pidi koostama energiatõhususe riikliku tegevuskava ning esitama selle komisjonile 30. juuniks 2007. Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad peaksid kehtestama riiklikud strateegiad, kaardistades edasised sammud; neid ei tohiks pidada vormitäiteks. Kirjeldatud strateegia ja meetmete edasine rakendamine, järelevalve ja hindamine, mida täiendaksid võrdlusuuringud ja vastastikune eksperdi hinnang Euroopa tasandil, peaksid liikmesriikidel hõlbustama teiste edusammudest ja vigadest õppimist ning edendama parimate tavade levitamist kogu ELis.

Energiatõhususe esimese riikliku tegevuskava koostamise raames pidi iga liikmesriik vastu võtma 2016. aasta lõpuks saavutatava üldise riigisisese soovitusliku eesmärgi (9 % või kõrgem) ning 2010. aastaks riigisisese soovitusliku säästu vaheeesmärgi¹³. Esimeses riiklikus energiatõhususe tegevuskavas peaksid liikmesriigid ka näitama, kuidas nad kavatsevad energiasäästu eesmärgid saavutada, kirjeldades kõnealuste eesmärkideni jõudmiseks rakendatavat strateegiat ja meetmeid. Liikmesriigid peaksid eelkõige kirjeldama seda, kuidas nad kavatsevad täita sätteid, mis käsitlevad avaliku sektori eeskujuks olemist ning teabe ja nõuannete jagamist lõpptarbijatele¹⁴.

Esimeste riiklike energiatõhususe tegevuskavade esitamine liikmesriikide poolt

Esitamistähtaja lõppedes oli komisjonile jõudnud üksnes kahe liikmesriigi, s.o Soome ja Ühendkuningriigi riiklik energiatõhususe tegevuskava. Pärast seda on oma tegevuskavad esitanud veel 15 liikmesriiki – Austria, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Küpros, Taani, Eesti, Saksamaa, Iirimaa, Itaalia, Leedu, Malta, Madalamaad, Poola, Rumeenia ja Hispaania. 17. oktoobril algatati rikkumismenetlused ülejäänud liikmesriikide suhtes, kes ei olnud oma esimest riiklikku energiatõhususe tegevuskava komisjonile esitanud. Belgia ja Slovaki Vabariik esitasid oma riiklikud energiatõhususe tegevuskavad 2007. aasta detsembri lõpus, seega ei saanud neid käesoleva hinnanguga hõlmata.

3. RIIKLIKUD ENERGIATÕHUSUSE TEGEVUSKAVAD – ESIMENE HINNANG

Käesolev esimene hinnang ei ole kaugeltki mitte ammendav ega põhine teaduslikul hindamismetoodikal. Selles antakse esimene ülevaade liikmesriikide esitatud strateegiate ja meetmete ulatusest ning esimest korda esitatakse näited heade tavade kohta, mis on väärt põhjalikumat uuringut. Komisjon keskendus oma analüüsis strateegiate sellele osale, mis käsitleb avaliku sektori eeskujuga ja teabe jagamist. Iga üksikmeetme või üksikmehhanismi kavandamise sobilikkus sõltub muu hulgas nende rakendamise kontekstist, olemasoleva õigusliku ja reguleeriva raamistiku laadist ning poliitilistest, organisatsioonilistest ja sotsiaalkultuurilistest aspektidest.

Erineva ambitsioonikusega eesmärgid

¹³ Direktiivi artikli 4 lõike 2 kohaselt mõõdetakse riiklikku energiasäästu alates 1. jaanuarist 2008.

¹⁴ Direktiivi artikli 14 lõige 2.

Eespool nimetatud 17 liikmesriigi esitatud riikliku energiatõhususe tegevuskava esimene hinnang¹⁵ näitab, et viie liikmesriigi vastuvõetud säästueesmärk ületab minimaalset soovituslikku 9 % eesmärki – nendeks on Küpros (10 %), Leedu (11 %), Itaalia (9, 6%), Rumeenia (13, 5%) ja Hispaania (11 % 2012. aastaks).

Mitu liikmesriiki, täpsemalt Iirimaa, Madalmaad ja Ühendkuningriik, teatasid, et nad kavatsevad saavutada kõrgemad säästueesmärgid. Komisjon tervitab nende ambitsioone. Kuid samas on oht, et selgete ja ametlike kohustuste puudumine võib hägustada turuosalistele suunatud tugevat ja energiatõhusust toetavat signaali. Turuosalistes ootavad, et valitsused täidaksid võetud poliitilisi kohustusi ja esitaksid ambitsioonikaid algatusi, mis võimaldaksid luua soodsa ja pikemas perspektiivis prognoositavate investeerimistingimustega ettevõtluskeskkonna ning seega suurendada energiatõhususe evitamist.

Mitmes riiklikus energiatõhususe tegevuskavas nähakse ette, et kogusäästu märkimisväärne osa tuleneb üheksa aasta jooksul nn olemasolevatest ja varajastest meetmetest¹⁶.

Kuus riiklikku energiatõhususe tegevuskava¹⁷ ei hõlma kogu direktiiviga ettenähtud üheksa-aastast ajavahemikku¹⁸. Kuna puuduvad oletused tulevikus võetavate meetmete kohta, raskeneb hinnangu andmine sellele, kui suure tõenäosusega saavutavad strateegiad oma säästueesmärgi 2016. aastaks.

Avaliku sektori eeskuju

Direktiiviga on ette nähtud, et avalik sektor peab olema eeskujuks ja innustama teisi osalisi võtma energiatõhususe meetmeid kõikides majandussektorites. Mitmed liikmesriigid on selles valdkonnas töötanud välja põhjaliku tegevuskava, kinnitades, et nad võtavad väljakutse vastu ja on teistele eeskujuks.

Tavapärase stsenaariumiga võrreldes on näiteks Iirimaa 2020. aastaks kehtestanud avaliku sektori ambitsioonika 33% säästueesmärgi ning Saksamaa on võtnud endale kohustuse vähendada 2012. aastaks avaliku sektori CO₂ heiteid 1990. aasta tasemega võrreldes 30 %, seda peamiselt energiatõhususe parandamise meetmete abil. Ühendkuningriik kavatseb 2012. aastaks muuta keskvalitsuse hooned süsinikdioksiidivabaks.

Selle eesmärgi saavutamiseks kehtestab Iirimaa laiaulatusliku meetmeprogrammi ja teavitab oma rollist olla eeskujuks riikliku *Power of One*-kampaania¹⁹ kaudu. Parimate tavade vahetamise ja heade ideede levitamise edendamiseks avaliku sektori asutuste vahel luuakse mehhanismid kohalikul, liikmesriigi ja rahvusvahelisel tasandil.

Saksamaa hakkab oma liidumaade hoonete suhtes kohaldama ulatuslikku uuendusprogrammi, eraldades ajavahemikul 2008–2012 programmile igal aastal 120 miljonit eurot. Samuti viib Saksamaa läbi energiatulemuslikkuse lepingut käsitleva katseprojekti, et laiendada selle kasutamist avalikus sektoris.

¹⁵ Hinnang hõlmab kõiki 1. detsembriks 2007 komisjonile esitatud riiklikke energiatõhususe tegevuskavasid.

¹⁶ Vt direktiivi 2006/32/EÜ IV lisa punkt 3.

¹⁷ Bulgaaria 2008–2010; Taani 2005–2012; Eesti 2008–2013; Leedu 2007–2010; Rumeenia 2007–2010 ja Hispaania 2004–2012.

¹⁸ Artikli 4 lõige 2.

¹⁹ <http://www.powerofone.ie/>.

Lisaks mitmetele avaliku sektori meetmetele nõuab Taani energiaauditite teostamist. Nõutav on rakendada kõiki audititest tulenevaid soovitusi²⁰ viieaastase või lühema tasuvusajaga. Sarnaselt näeb ka Malta ette avaliku sektori liidrirolli ning Malta strateegia üheks uuenduslikuks aspektiks on ökovolinike (*Green Leaders*) töölemääramine iga ministeeriumi juurde. Ökovolinikud viivad ellu energiatõhususe ja taastuvate energiaallikate alaseid algatusi ning see peaks tagama märkimisväärse edasimineku ja suurendama tõhusust.

Ka Ühendkuningriik kavatseb selgitada avaliku sektori juhtrolli ning tagada, et kõnealusest sektorist võetakse eeskju. Näiteks hakkab Ühendkuningriik kõigi oma elamuarendusprojektide suhtes kohaldama säästvate kodude koodeksi (*Code for Sustainable Homes*), nõudes, et kõik uued valitsuse rahastamisel ehitatavad elamud vastaksid koodeksi kolmandale tasemele – s.t et energiatõhusust parandatakse 25 % võrreldes 2006. aasta ehitusseadustikuga. Austria kavatseb teha eeskujulikud näited avaliku sektori hoonetest, mille energiatõhusus ületab alati seadustega ettenähtud nõudeid.

Soome kavatseb laiendada praegu munitsipaalhoonete suhtes rakendatavate vabatahtlike kokkulepete ning kohustuslike teabe- ja teabevahetusmeetmete kohaldamisala ka riigi avalik-õiguslikele hoonetele ja tegevustele.

Hispaania kehtestab programmid aegunud tänavavalgustussüsteemide asendamiseks moodsate ja tõhusamate seadmetega ning osutab ka joogivee puhastamise ja varustamise energiatõhususe parandamisele.

Energiajuhtimise majandusprogrammi kaudu kohustab Poola avalikku sektorit rakendama vajalikke meetmeid energia säästmiseks sellisel tasemel, mis vastab vähemalt liikmesriigi eesmärgile.

Madalmaad püüdleval jätkusuutlike riigihangete valdkonnas olla Euroopas esirinnas. 2010. aastaks hõlmavad jätkusuutliku hanke kriteeriume kõik riigi tasandil läbiviidavad riigihanked ning 50 % kohalike ja piirkondlike omavalitsuste hangetest. Samuti kavatsevad Madalmaad eluaseme- ja transpordisektoris uuenduslike ideede, toodete ja teenuste arendamise edendamiseks kasutada oma ostujõudu.

Riiklike energiatõhususe tegevuskavade põhjal tundub, et mõned liikmesriigid ei ole täielikult mõistnud avaliku sektori võimalust olla eeskujuks. Mitu liikmesriiki on teatanud, et nad vastavad direktiivi sätetele, aga ei kirjelda täpselt, kuidas. On ilmne, et selge teabe esitamine on oluline, nagu ka see, et valitsused näitaksid oma pühendumist energiatõhususele. See omakorda innustaks igati ettevõtjaid energiatõhususse investeerima ning energiatõhusatele toodetele ja energiateenustele tulevasi turge looma.

Energiatõhususe edendamine: teadlikkuse suurendamine, haridus ja koolitus

Liikmesriigid saavad meetmete võtmise vajalikkusest ja olemasolevatest praktilistest võimalustest teadlikkuse suurendamisega innustada energiasäästu kõikides sektorites. Direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et energiatõhususe mehhanisme ning finants- ja õiguslikku raamistikku käsitlev teave on läbipaistev ja et asjaomaste turuosaliste seas levitatakse seda teavet laialdaselt, samuti edendama energia lõpptarbimise tõhusust. Liikmesriigid peaksid tagama, et teave parimate energiasäästmise tavade kohta on laialdaselt

²⁰ Direktiivi VI lisa punkt e, loetletud meetmetest tuleb kasutada vähemalt kahte.

kättesaadav. Sellised teavitusmeetmed koos selgete hinnasignaalide, energiatõhusust soodustavate tariifide ja parema tagasisidega tegeliku tarbimise kohta tänu paranenud arvete koostamisele kui ka tõhusatele arvestitele peaksid lõpptarbijatel võimaldama teha teadlikumaid otsuseid energiakasutuse ja energiatõhususe stiimulite kasutamise kohta.

Riiklikest energiatõhususe tegevuskavadest nähtub, et enamik liikmesriike propageerivad energiatõhusust üldiste teabekampaaniate ja/või stiimulikavadega seotud sihipäraste jõupingutuste kaudu. Iiri *Power of One*-kampaania on näide väga põhjalikust multimeedia-kampaaniast, mis hõlmab erinevaid energialiike ja -allikaid, ebatõhusa kasutamise mõju seoses kuludega tarbijatele, majandusele ja keskkonnale, parimaid tavaid kodus ja töökohas ning mitmeid erinevaid teabekanaleid: reklaam ajakirjanduses, veebileht, rändnäitus, otsepostitus, arvelisad, kooliprogrammid, seminarid, sponsorlus, teleprogramm ning kvalifikatsiooni-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemid.

Tõhusate arvestite, energiaarvete parema koostamise või erinevate kalkulaatoritega arendatakse tarbijatele antavat tagasisidet. Ühendkuningriigis võimaldab süsinikdioksiidiheite kalkulaator tarbijatel paremini mõista, kuidas nende energiakasutus mõjutab keskkonda, ning annab tarbijatele ka soovitusi energiakasutuse vähendamiseks. Eesti kavatseb parandada arvetega esitatavat teavet, pakkudes erinevatele tarbijarühmadele võrdlevaid tarbimisandmeid olulisimate kütuste ja energiakandjate kohta. See võib suurendada teadlikkust ning viia ka meetmete võtmiseni.

Energiatõhususe edendamine: stiimulid ja mehhanismid

Rahalised ja maksustiimulid

Rahalised ja maksustiimulid uute tehnoloogiate ja tavade juurutamisega seotud tehingukulude ja võimalike riskide vähendamiseks olulised. Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad tutvustavad erinevaid stiimuliprogramme²¹. Paljud neist on horisontaalsed, hõlmates mitut sektorit. Näiteks Saksamaa laiendab CO₂ heite vähendamiseks tehtavat ehitusalast uuendusprogrammi, et 2016. aastaks kahekordistada uuendatud soojustusega hoonete osakaalu 1,3 %-lt 2,6 %-ni aastas. Nii erasektoris kui ka liidumaade, piirkondliku ja kohaliku omavalitsuse tasandil edendatakse tugevalt passiivmajade ehk madala energiatarbega hoonete laialdasemat rajamist. Kuna ehitiste energiakulud moodustavad 40 % lõppenergia kogutarbimisest, võiks standardsete passiivmajade tõhus edendamine võimaldada märkimisväärt energiasäästu suurimas lõpptarbijasektoris.

Austrial on samalaadne ehitusprogramm, mis on suunatud nii avalikule kui ka erasektorile. See peaks aitama saavutada Austria eesmärki vähendada energiatarbimise intensiivsust 2010. aastaks 5 % ja 2020. aastaks 20 % võrreldes tavapärase stsenaariumiga.

Leedu teeb ettepaneku kohaldada 9 % suurust vähendatud käibemaksumäära (standardmäär on 18 %) selliste elumajade ehitamise, renoveerimise või soojustamisega seotud teenuste osutajatele, mida rahastatakse riigi- ja kohalike omavalitsuste eelarvest ning riigi antud sooduskrediidiga ja ehitussektori toetamiseks ettenähtud riiklikest erifondidest. Madalmaad kehtestavad eraettevõtetele energiainvesteeringute maksusoodustuse kava, mida on võimalik kohaldada energiatõhusate seadmete ja säästva energia ostmisel või tootmisel. 2007. aastal kehtestas Itaalia kava, mis võimaldab kuni 55 % brutomääraga maksusoodustust summadel,

²¹ Maksustiimulid on olulised, aga mitte energiatõhususe edendamise ainuke vahend, nagu on osutatud teatises „Energiatõhususe tegevuskava: potentsiaali realiseerimine” (KOM(2006) 545), energiatõhususe ja üldise majandusliku tasuvuse jaoks on olulised ka kulusid kajastavad hinnasignaalid.

mida maksumaksjad tasuvad paljude erinevate seadmete, näiteks kondensatsioonikatelde, A+ klassi külmikute, elektrimootorite, valgustite ja hoonete energiatõhusust suurendavate renoveerimistööde eest.

Vabatahtlikud kokkulepped

Soomes on vabatahtlikud kokkulepped valitsuse ning avaliku ja erasektori osaliste vahel levinud. Praegu hõlmavad on kaheksas asjaomases sektoris sõlmitud vabatahtlikud kokkulepped ligikaudu 60 % energia lõpptarbimisest. Eesmärk on hõlmata 2016. aastaks 90 %. Valitsuse rahastatud energiaauditeid kasutatakse potentsiaali ja saavutatavate eesmärkide määramiseks. Järelevalve ja hindamine tagavad alt-üles tagasiside saamise saavutatud energiasäästu kohta. Madalmaad kasutavad selliseid vabatahtlikke kokkuleppeid²² ka tööstus-, teenindus- ja põllumajandussektoris energiatõhususe poole püüeldes. Taani *A-club* on näide lihtsamast vabatahtlikust kokkuleppest, mille raames pühenduvad riiklikud ja eraorganisatsioonid energiatõhusate hangete saavutamisele.

Ka Hispaania ja Poola kavatsevad tööstussektoris energiasäästu saavutamise võtmevahendina võtta kasutusele vabatahtlikud kokkulepped. Rumeenia näeb 2008. aastal ette vabatahtlike kokkulepete allkirjastamise tööstusettevõtjatega. Ühendkuningriik jätkab kliimamuutuse kokkulepetega. Iirimaaal kaasneb lepingutega kohustus võtta kasutusele energijuhtimine.

Turupõhised vahendid

Mitmed liikmesriigid on tähendanud, et nad täidavad oma säästukohustuse suurema osa energiatõhusust edendavate turupõhiste vahendite kasutamise jätkamise või laiendamisega.

Ühendkuningriigis pikendatakse kuni 2020. aastani energiatõhususe kohustusi, millega kohustatakse energiatarnijaid rakendama energiatõhusust elamusektoris. Energiatõhususe kohustus nimetati ümber süsinikdioksiidiheite vähendamise eesmärgiks, mille kohaselt tuleks säästa ajavahemikul 2008-2011 eelmise eesmärgiga võrreldes peaaegu kaks korda rohkem. Lisaks hakatakse väikese energiamahukusega suurte sektorite ning era- ja avaliku sektori suhtes rakendama saastekvootidega kauplemise vabatahtlikku süsteemi, süsinikdioksiidi vähendamise kohustust.

Itaalias kohaldatakse valgete sertifikaatide kava kuni 2014. aastani²³. Tänu Itaalia kavale on laienenud kohalike energiateenuste tööstus. Ka Poola teeb ettepaneku võtta kasutusele valgete sertifikaatide kava, et edendada energiasäästu koos kohustusega, mis on pandud elektri, soojuse ja gaaskütuste lõpptarbijatele tarnijatele.

Taani kohustab jaotusettevõtjaid saavutama igal aastal kindla energiasäästu.

Energiateenustega tegelevad ettevõtted

Mitmed liikmesriigid (Itaalia, Hispaania, Iirimaa, Austria, Poola ja Saksamaa) rõhutavad energiateenustega tegelevate ettevõtete edendamise ning energiatõhususe lepingute kasutamise olulisust seoses energiatõhususe ja energiateenuste turu laiendamisega.

²² Madalmaades ja Rumeenias nimetatakse neid „pikaajalisteks kokkulepeteks”.

²³ Viimane aastaeesmärk on püstitatud 2009. aastaks, kuid riiklikus energiatõhususe tegevuskavas on Itaalia valitsus teatanud kavatsusest kava pikendada ja hakata pärast 2009. aastat rakendama selle uut etappi.

Kaubanduslike energiateenuste osutamine ning energiatõhususe turu loomine on direktiivi olulised eesmärgid.

Fondid ja rahastamismehhanismid

Bulgaaria on loonud ettevõtlus- ja elamusektoritele suunatud krediitdivõimalused.

Rumeenia on algatanud mitmekorruseliste elumajade soojustuse uuendamise riikliku programmi, mida 34 % ulatuses rahastatakse riigieelarvest, 33 % ulatuses kohalike omavalitsuste poolt ja 33 % ulatuses korteriühistute remondifondist. Lisaks loob Rumeenia boonus-tüüpi toetuskavad soojuse ja elektri tõhusaks koostootmiseks.

Ühendkuningriik on organisatsiooni Carbon Trust kaudu loonud mitmeid finantsmehhanisme või käibefonde. Carbon Trust annab laene organisatsioonidele, kes tagavad ülejäänud rahalised vahendid ning loovad sihtotstarbelise energiatõhususe fondi. Saavutatud energiasääst jagatakse käibefondi ja olulisimate teenuste vahel. Kõnealused fondid on suunatud VKEdel ja tööstusele. Avalik sektor võib kasutada käibefondi Salix.

Energiatõhususe edendamine: vajaliku institutsioonilise infrastruktuuri tagamine

Teabe, hariduse ja koolituse andmine nõuab teatavat institutsioonilist struktuuri ja suutlikkust, sageli ka selliste avaliku ja erasektori organisatsioonide võrgustikke, kes teevad koostööd energiatõhususe saavutamise nimel.

Enamikel liikmesriikidel on olemas energiaagentuurid. Neil on oluline roll energiatõhususe poliitika ja programmide rakendamisel. Agentuuride volitused ja pädevused erinevad. Näiteks on Taani elektrisäästufond suunatud elamu- ja avalikule sektorile, keskendudes kampaaniate ja soodustuste kaudu peamiselt seadmetele ja tarbimisharjumustele. Loomisel on uus keskus, mis tegeleb konkreetset hoonete energiasäästuga. Kohalikud energiasäästukomisjonid koordineerivad kõiki kohalikke algatusi, sealhulgas jaotusettevõtjate omi. Itaalias töötavad teabe- ja teabevahetuse valdkonnas valitsuse nimel piirkondlikud ja kohalikud energiaagentuurid. Tegemist on detsentraliseeritud lähenemisviisiga, mis tagab läheduse sihtrühmadega. Kuna ELis on üle 350 kohaliku ja piirkondliku agentuuri, võiks seda lähenemisviisi kasutada ka teistes liikmesriikides, et agentuuride pakutavaid ressursse paremini ära kasutada.

Transport and ruumiline planeerimine

Enamik liikmesriike seisab silmitsi suurte probleemidega transpordisektoris ning palju neist, kes on kogenud sõiduautode arvu kiiret ja märkimisväärset suurenemist, tunnistavad, et sellise suundumuse muutmiseks võib nüüd olla vaja radikaalseid meetmeid. Nii Iirimaa kui ka Austria teevad ettepaneku ruumilist planeerimist käsitlevate meetmete võtmiseks, et vähendada energiakasutust ja heiteid ning muu hulgas parandada transpordiinfrastruktuuri kvaliteeti ja ulatust. Algatuse „Transport 21” osana soodustab Iirimaa üleminekut ühistranspordile, tehes ulatuslikke investeeringuid ühistransporditeenustesse ja ühistranspordi infrastruktuuri. Eesmärk on tugevdada sidet maakasutuse ja transpordi vahel, et sedasi suurendada energiatõhusust ja sektori jätkusuutlikkust. Samuti rakendab Iirimaa energianõudluse reguleerimise strateegiat, mis hõlmab ka konkreetseid nõuandeid energiakasutuse ja -tõhususe kohta sõidukiparkide haldajatele ning vahendeid, mis abistaksid autoostjaid kütusesäästlikumate autode valikul.

Keskkonnasõbraliku sõidukijuhtimise algatustega soovivad liikmesriigid parandada sõidukite kütusesäästlikkust, vähendades sellega kasvuhoonegaasiheiteid, suurendades liiklusohutust ja vähendades õnnetuste arvu. Iirimaa, Madalmaad ja Ühendkuningriik soodustavad keskkonnasõbraliku sõidukijuhtimise algatuste abil muutusi tarbijakäitumises.

Tulevased õppetunnid

Komisjoni läbivaadatud riiklikest energiatõhususe tegevuskavadest kirjeldavad mitmed põhjalikke strateegiaid ja kavasid, millega tõenäoliselt saavutatakse sääst üle nõutava 9 %. Mõned tulevikku vaatavad ja progressiivsed tegevuskavad tunnistavad, et veel ei teata, millised on kõik uued meetmed ja kuidas neid võetakse. Kuid enamik kavasid näib esindavat tavapärasest lähenemist ega evi tulevikku vaatavaid ja ettenägelikke strateegiaid. Seega on riiklike energiatõhususe tegevuskavade esimene hindamine teataval määral julgustav, kuid näib samas mitmete liikmesriikide puhul osutavat suurele lahknevusele, ühelt poolt energiatõhususe poliitilise kohustuse ning teiselt poolt riiklikes energiatõhususe tegevuskavades teavitatud ja võetud või kavandatud meetmete ning ettevalmistusele eraldatud vahendite vahel.

4. ÜHINE EDASIMINEK – TEGEVUSKAVA

Rakendamine, vastastikune toetus, sidusrühmade osalus

Ülevõtmise järelevalve

Tulevastel kuudel analüüsitakse komisjonile esitatud riiklike energiatõhususe tegevuskavasid, et hinnata kavades esitatud säästueesmärkide saavutamise realistlikkust. Enne hinnangu avaldamist konsulteerib komisjon liikmesriikidega riiklike energiatõhususe tegevuskavade ülevaatamise teemal. Vahepeal jätkuvad aga rikkumismenetlused liikmesriikide suhtes, kellel tuleb riiklik energiatõhususe tegevuskava veel esitada, ja komisjon jälgib hoolikalt direktiivi ülevõtmist.

Rakendamise hõlbustamine

Energiateenuste direktiiv tekitab liikmesriikidele küll probleeme, kuid võib tuua ka palju tulu. Seepärast ongi komisjon soovitanud, et liikmesriigid võiksid 2008. aasta tegevusprogrammi „Arukas energeetika – Euroopa” raames võtta direktiiviga seoses kooskõlastatud meetmeid. Kooskõlastatud meetmete eesmärk on hõlbustada liikmesriikide vahelist kogemuste vahetust ning tagada parimate tavade kiirem kasutuselevõtt kogu ühenduses. Meetmete siht on suurendada suutlikkust nendes valdkondades ja vahetada teadmisi, et kasutada ära teiste liikmesriikide kogemuste eeliseid ja valmistada pinda ette teiste riiklike energiatõhususe tegevuskavade väljatöötamiseks.

Sidusrühmade osalus

Komisjon algatab veebipõhise platvormi sidusrühmade panuse kogumiseks ja esitlemiseks. Majandusharudel ja nende katusorganisatsioonidel, kohalikel ja piirkondlikel osalistel ning ka tarbijaid ja keskkonnahuve esindavatel valitsusvälistel organisatsioonidel on oluline roll direktiivi rakendamisel. Programmi „Arukas energeetika – Euroopa” raames kaasrahastatav ja

Euroopa Parlamendi liikmete toetatav projekt „Energy Efficiency Watch”²⁴ hindab samuti riiklike energiatõhususe tegevuskavu. Hinnangu tulemused võivad liikmesriikidele samuti väärtuslikud olla. Tänu teadmistele saavad sidusrühmad liikmesriikide meetmete arendamist ja valikut märkimisväärselt toetada, kindlustades sellega, et olulisi võimalusi energiatõhususe meetmete realiseerimiseks ei jäeta tähelepanuta. Ühiselt võetavad meetmed peaksid loodetavasti hõlbustama direktiivi ülevõtmist ja lihtsustama liikmesriikide riiklike energiatõhususe kavade rakendamist. Samuti peaksid need aitama välja töötada teistkordseid riiklike energiatõhususe tegevuskavasid, mis tuleb komisjonile esitada 30. juuniks 2011.

Kokkuvõtlik ülevaade komisjoni muudest energiatõhususega seotud algatustest on esitatud 2. lisas.

5. JÄRELDUSED

Riiklikud energiatõhususe tegevuskavad võimaldavad keskenduda energiatõhususele, mis on ELi eesmärkide saavutamiseks strateegiliselt oluline. Riiklike energiatõhususe tegevuskavade esimene hindamine on teataval määral julgustav. Samas näib hindamine mitmete liikmesriikide puhul osutavat suurele lahknevusele energiatõhususe poliitilise kohustuse ning riiklikes energiatõhususe tegevuskavades teavitatud ja võetud või kavandatud meetmete ning ettevalmistusele eraldatud vahendite vahel.

Komisjoni läbivaadatud 17 riiklikust energiatõhususe tegevuskavast kirjeldavad mitmed põhjalikke strateegiaid ja kavasid, millega tõenäoliselt saavutatakse sääst üle nõutava 9 %. Kuid palju kavasid näib esindavat tavapärast lähenemist. Komisjon ootab huviga tulevasi kavasid ja kogemuste ja parimate tavade vahetust. Omalt poolt teeb komisjon kõik endast oleneva, et abistada liikmesriike kavade rakendamisel.

ELi energiapoliitika põhitähelepanu energiatõhususele on põhjendatud. Kliimamuutuse, varustuskindluse ja arenguga seonduvaid ülemaailmseid probleeme silmas pidades peab energiatõhususe ulatuslikul edendamisel olema suur osatähtsus.

Tulevased energiatõhusate toodete ja teenuste ülemaailmsed turud on väga suured ning ELi ja liikmesriikide erinevate poliitiliste meetmetega loodavate juhtivate turgude osaliste positsioon on tugev. Sarnaselt võib koostööst energiatõhususe vallas saada positiivne jõud rahvusvahelistes suhetes. Rahvusvahelisel tasandil on komisjoni energiatõhususe algatus suunatud standardite, kaubanduse ja tehnosiirde arendamisele.

2007. aasta märtsis kokkulepitud strateegiliste eesmärkide saavutamise edu hinnatakse energiapoliitika teise strateegilise läbivaatamise raames. Läbivaatamine peaks aitama täpsustada poliitika edasise arenguga seonduvaid soovitusi ning edendama ELi energiapoliitika alast täiendavat tööd. Seejuures võetakse kindlasti arvesse energiatõhusust.

²⁴ <http://www.energy-efficiency-watch.org/>.

1. LISA: Calculation of CO₂ benefits from the achievement of the saving targets set by Energy Services Directive

This annex provides an estimate of the CO₂ benefits from the achievement of the saving targets set by the Directive with a perspective towards the 2020 objectives. The calculation assumes that all Member States use 9% less of the current final energy consumption in 2016 compared with what they would do under business-as-usual. The reference development used is the PRIMES²⁵ baseline of 2007. It includes energy and climate policies implemented in the Member States up to the end of 2006. As the fuel mix of the actual savings in 2016 cannot be known in advance, a saving of 9% is assumed for each fuel, i.e. the structure of final energy demand does not change. It is assumed that the transformation sectors develop as in the baseline.

The calculations exclude energy intensive sectors, as the Energy Services Directive does not cover the undertakings in the European Emission Trading Scheme (ETS). Statistics on energy intensive industries also include energy consumption from small installations in energy intensive sectors that do not fall under the ETS. This effect is (partly) compensated for by not deducting the energy consumption from armed forces (which are also excluded from the ESD).

With these assumptions, the CO₂ benefits of achieving the 9% savings target in 2016 can be estimated at 275 Mt CO₂ for EU-27. Assuming that energy efficiency policies along the lines of ESD will not cease in 2016 but continue for a few more years with roughly one additional percentage point saving per year gives cumulative savings of 13% for 2020. This would lead to CO₂ savings of 393 Mt CO₂ in 2020. The following table gives an overview of effects.

Effects of end-use energy efficiency improvements through ESD

	2016	2020
Reduction below baseline:		
Final energy demand (Mtoe)	86	124
CO ₂ emissions (Mt CO ₂)	275	393
CO ₂ reduction as % of 1990 emissions *	6.8%	9.7%
CO ₂ reduction below 1990	3.6%	4.6%

* This number also includes the avoided CO₂ emissions increase inherent in the baseline up to 2020 (e.g. 5.1% from 1990 level in 2020).

It is important to note that the CO₂ reduction below the 1990 level is a maximum estimate given that a lot of previous action can count towards the savings target in the Directive; for this calculation this point is relevant for the period up to the end of 2006 (the cut-off point for including policies in the baseline). Moreover, the baseline has rising energy prices and the effects of market forces bringing about some energy efficiency improvements. This CO₂ reduction is also brought about by the effects of renewables policies in place, which together with market forces are expected to increase the penetration of renewables achieved so far.

²⁵ European Energy and Transport – Trends to 2030: update 2007 (forthcoming); will be available on Europa at: http://ec.europa.eu/energy/index_en.html

2. LISA: New Commission initiatives

The implementation of the Energy Efficiency Action Plan adopted in October 2006²⁶ will continue in 2008. Notable actions already adopted in 2007 were the amended Energy Star Regulation²⁷, introducing for the first time an obligation to use energy efficiency criteria at least as demanding as the Energy Star efficiency levels in public procurement of office equipment; and a Green Paper on urban mobility²⁸, including a proposal on financing for market introduction of efficient vehicles. The 3rd internal energy market package reinforces the requirements placed on energy regulators concerning energy efficiency. The Strategic Energy Technology Plan aims at accelerating the development of promising energy technologies and creating the conditions to bring such technologies to market. On 19 December 2007, the Commission adopted a proposal for a Regulation on emission performance standards for new passenger cars²⁹.

In 2008 and 2009 the Commission intends adopting a number of initiatives of importance to energy efficiency.

A Communication on Sustainable Production and Consumption and Sustainable Industrial Policy will present an integrated strategy to help the EU economy become more environmentally sustainable and competitive. In 2008, the Commission intends to adopt *energy performance requirements* and/or *labelling measures* for the following product groups: public street lighting and office lighting equipment, stand-by and off-mode electricity losses, external power supplies, simple set top boxes for digital reception. In 2009, it also intends submitting for vote in the regulatory committee televisions, domestic refrigeration and freezers, washing machines, dishwashers, boilers and water heaters, personal computers, imaging equipment, commercial refrigeration, electric motors, pumps and fans. A measure on domestic lighting (incandescent bulbs) is scheduled for adoption in early 2009.

The Commission Communication entitled "Addressing the challenge of Energy Efficiency through Information and Communication Technologies" showing how ***ICT can be an enabler in improving energy efficiency*** in a number of sectors will be issued in early 2008.

Measures addressing ***vehicles*** will include a revision of the Directive on car labelling³⁰, legislative initiatives regarding minimum efficiency requirements for mobile air-conditioning systems, the compulsory fitting of tyre pressure monitoring systems, setting maximum rolling resistance limits for tyres, and the use of gear shift indicators.

A proposal for a recast of the Directive on the ***Energy Performance of Buildings***³¹ will aim at strengthening and specifying some of its requirements (e.g. performance certificates and minimum energy performance requirements for new and existing buildings which undergo major renovation) while taking account of feasibility of implementation by the Member States.

²⁶ Action Plan for Energy Efficiency: Realising the Potential COM(2006)545 Final

²⁷ Regulation No 2422/2001 on a Community energy efficiency labelling programme for office equipment

²⁸ COM (2007) 551

²⁹ COM (2007) 856

³⁰ Directive 1999/94/EC

³¹ Directive 2002/91/EC of the EP and Council on the Energy Performance of Buildings, OJ L 1, 4.1.2003, p.65

A Commission Decision on detailed guidelines for Directive 2004/08/EC on the ***promotion of cogeneration*** and a Communication on the implementation of Directive 2004/08/EC on the promotion of cogeneration will be issued.

The Commission will review the Energy Taxation Directive to facilitate more targeted and coherent use of energy taxation by integrating notably energy efficiency considerations and environmental aspects. It will also consider costs and benefits of tax credits as ***incentives for enterprises*** to produce more energy-efficient appliances ***and for consumers*** to promote the purchase of such appliances and equipment.

To improve ***energy efficiency in industrial installations***, a Reference document on Best Available Techniques regarding Energy Efficiency will be adopted in 2008 under the IPPC Directive³². The Commission will also revise its ***Community eco-management and audit scheme (EMAS)***. This voluntarily management tool requires reporting on and continuous improvement of environmental performance, including energy consumption in public and private organisations.

The Commission foresees the adoption of a Communication on ***green public procurement*** setting targets and the establishment of a process for identifying environmental specifications to be used in tender documents. It will include energy efficiency related criteria.

The Covenant of Mayors will bring together mayors of pioneering EU cities with the aim of exchanging and applying good practices improving energy efficiency significantly in the urban environment, where ***local action*** is essential. Many more initiatives promoting energy efficiency and sustainable transport, including ***changing energy behaviour*** will be supported by the Intelligent Energy-Europe programme as part of the CIP.

In contrast to action at the local level, the launch of the ***International Platform*** on Energy Efficiency will focus and contribute to strengthening energy efficiency world-wide, by facilitating closer co-operation between both developed and developing countries on energy efficiency measurement, standards and evaluation, labelling and certification, energy audits, stand-by losses, codes of conduct, and more.

The new initiatives for 2008-2009 are included in the list below.

Commission energy efficiency related actions for 2008 - 2009 ³³
• Proposal for a recast of the Directive on the Energy Performance of Buildings³⁴ • Proposal for a revision of the framework Energy Labelling Directive³⁵: • Eco-design³⁶ implementing measures (Commission Regulations) setting minimum energy performance requirements for 6 product groups, including a horizontal measure on the standby and off-mode consumption of electrical appliances. • Working Plan setting out for the following 3 years the list of product groups which will

³² Council Directive 96/61/EC on Integrated Pollution Prevention and Control

³³ The order of the actions does not reflect priority.

³⁴ Directive 2002/91/EC of the EP and Council on the Energy Performance of Buildings, OJ L 1, 4.1.2003, p.65

³⁵ Council Directive 92/75/EEC on the indication by labelling and standard product information of the consumption of energy and other resources by household appliances, OJ L 297, 13.10.1992, p.16

³⁶ Directive 2005/32/EC of the EP and Council establishing a framework for the setting of eco-design requirements for Energy-using products, OJ L191, 22.7.2005, p.29

be considered as priorities for Eco-design implementing measures

- Review of the Energy Taxation Directive to facilitate more targeted and coherent use of energy taxation by integrating notably energy efficiency considerations and environmental aspects.
- An examination, in the framework of the debate launched on VAT reduced rates, of the effectiveness of VAT reduced rates in some circumstances.
- Launch of the International Platform on Energy Efficiency.
- Launch of the Covenant of Mayors.
- Commission Decision on detailed guidelines for Directive 2004/08/EC on the promotion of cogeneration
- Commission Communication on the implementation of Directive 2004/08/EC on the promotion of cogeneration
- Proposal aiming at the reduction of CO₂ emission from light-duty vehicles.
- Revision of the Directive on car labelling³⁷
- Proposal for a Regulation regarding minimum efficiency requirements for mobile air-conditioning systems, the compulsory fitting of tyre pressure monitoring systems, setting maximum rolling resistance limits for tyres, and the use of gear shift indicators.
- Commission Communication on Sustainable Production and Consumption and Sustainable Industrial Policy (SCP-SIP)
- Commission Communication "Addressing the challenge of Energy Efficiency through Information and Communication Technologies
- Commission Decision establishing the 2008 Intelligent Energy-Europe Work Programme
- Reference Document on Best Available Techniques regarding energy efficiency for industrial installations under the IPPC Directive³⁸
- Commission Communication on green public procurement
- Revision of the EMAS Regulation³⁹
- 2nd Strategic Energy Review

³⁷

Directive 1999/94/EC

³⁸

Council Directive 96/61/EC on Integrated Pollution Prevention and Control

³⁹

Regulation EC No761/2001 allowing voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS)